

Kalaallit Nunaanni suliniutit annertuut, 1. marts 2019 Vittus Qujaukitsoq

Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni
Suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq

Qulequttat

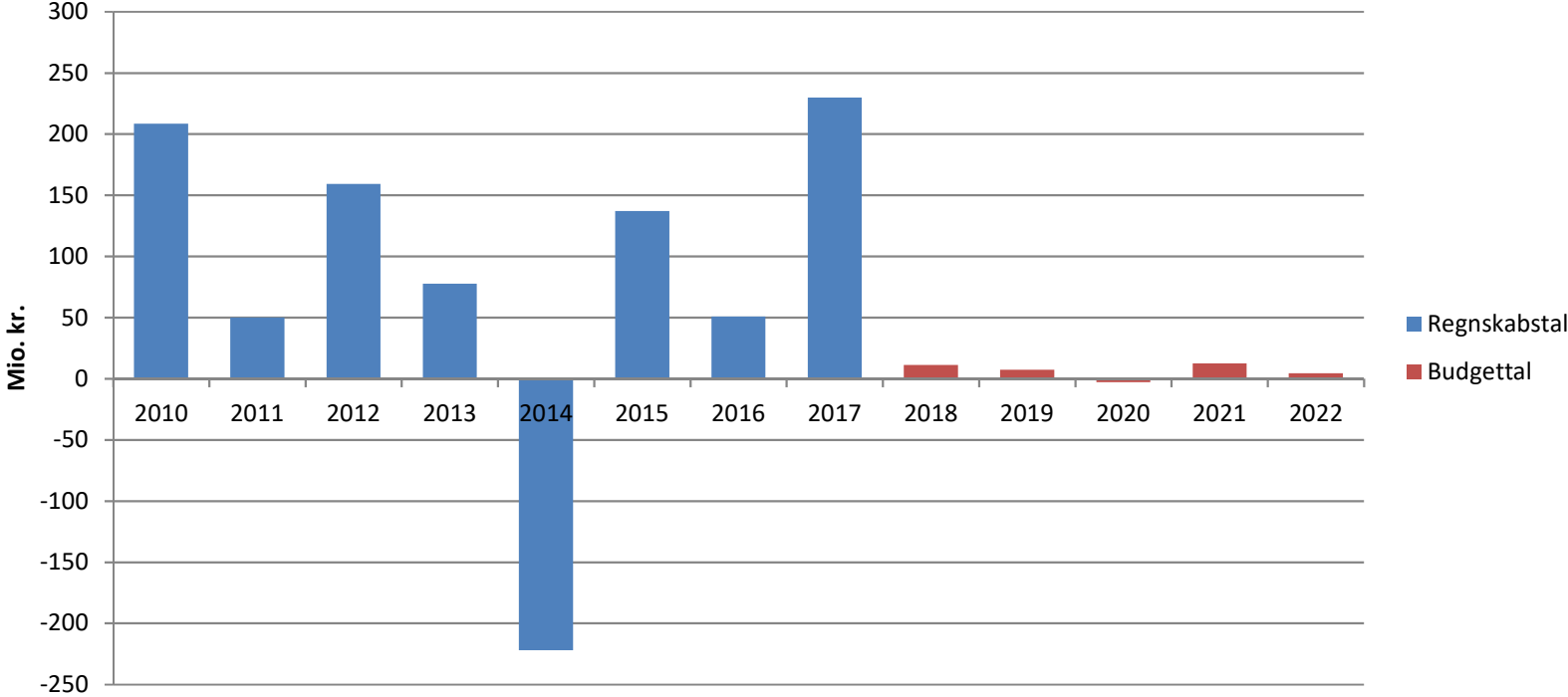
- Pisortat aningaasaqarnerat patajaatsoq
- Aningaasat nalingisa nikerarnerat pitsaasuvoq
- Suliffeqarneq, sulisut amerliartornissaannik pisariaqartitsineq
- Aningaasaqarnermik assigiinngisitaarnerusumik pisariaqartitsineq
- Suliniutinik angisuunik aningaasalersuinissamut sinaakkutissat
  - Pisortat suliniutaat annertuut immikkut eqqarsaatigalugit
- Apeqquteqarnissamut periarfissiineq

Pisortat aningaasaqarnerat patajaatsoq...

Nunatta Karsiani sinneqartooruteqarneq (IS)

... akisussaassuseqartumik aningsaasaqarnikkut politiki tunngavigalugu,

Naalakkersuisut aningsaasaqarnikkut politikimi anguniagaat tassaapput:

- Aningsaasaqarnikkut imminut napatilernissaq
- Danmarkimit ataatsimoortumik tapiissutinik pinngitsuuisinnaangornissaq

Qaninnerusoq isigalugu makku anguniagaralugit!

- Qularnaveeqqusiisinaaneeq akiliisinaanassuseqarnissarlu qulakkeerniarlugu aningaasanik tigorianaanagaqarnissaq
- Aningaasanut inatsit ukiuni sisamani oqimaaqatigiissaarfusoq sinneqartooruteqarfiusorluunniit

Aamma ungasinnerusoq isigalugu makku anguniagaralugit

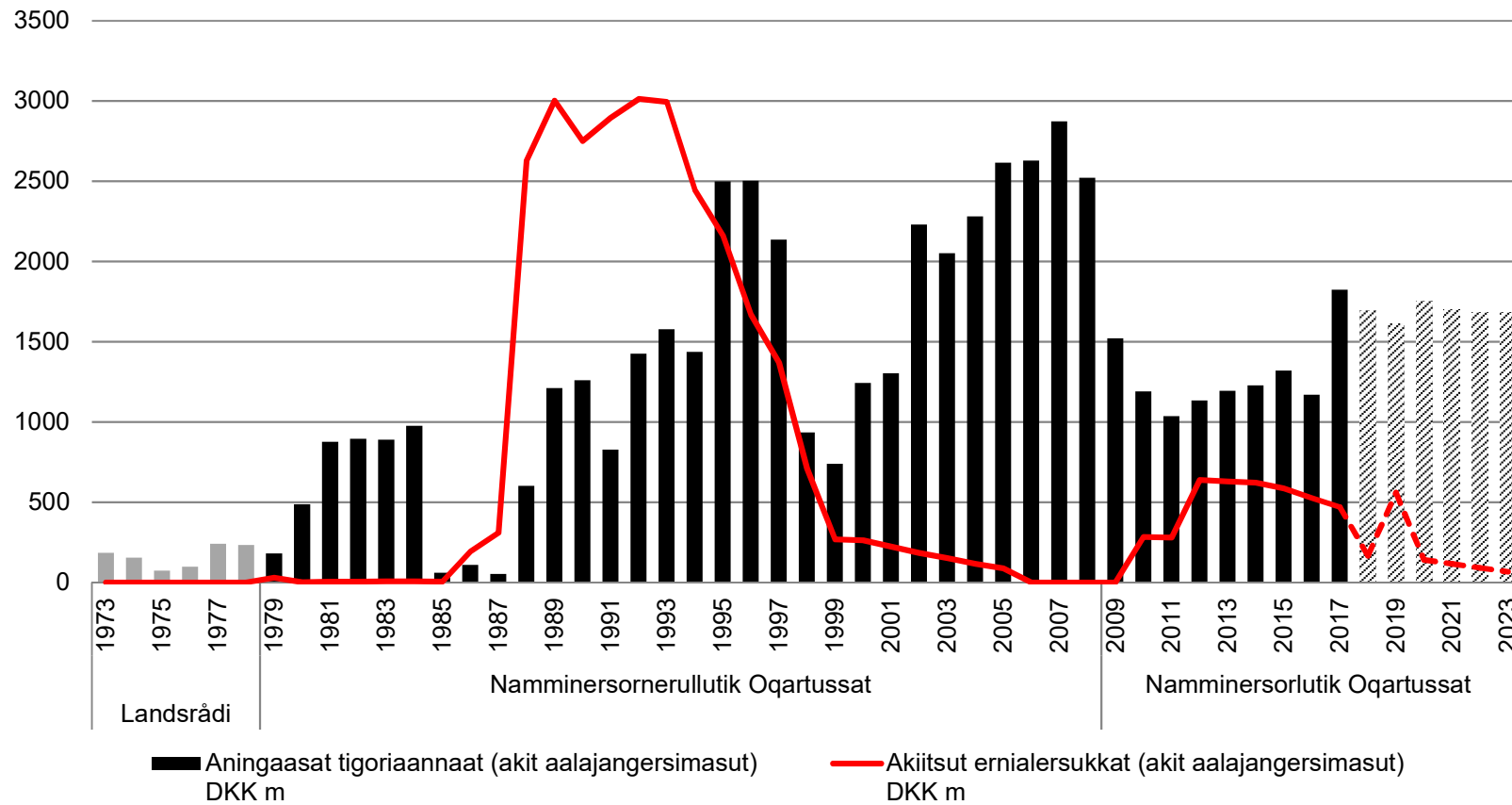
- Piffissami sivilisunerusumi aningsaasaqarnikkut politikimik attassisinaanissaq
- Inuiaqatigiit aningsaasaqarnerannik ineriikkiartortitsineq
- Arlalinnik sammiveqartumik aningsaasaqarnermik aqutsilerneq

... akiitsut annikitsut aningaasanillu tigoriaannagaqarluarneq

2018-imi akit

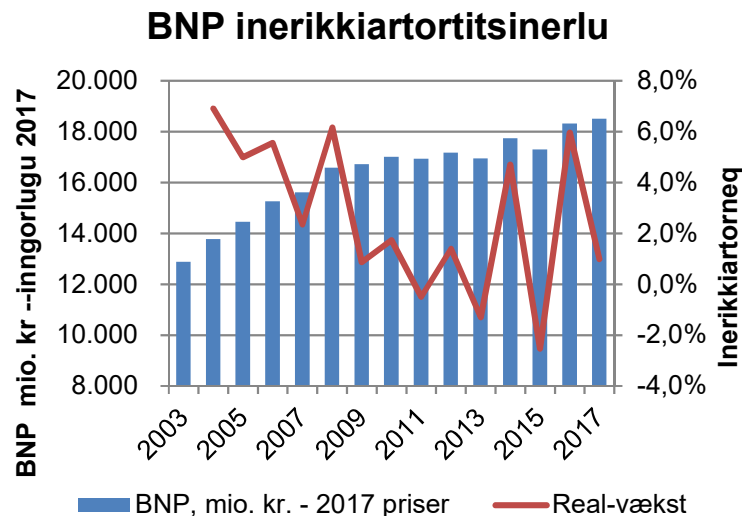
2019-imi aningaasanut inatsimmi pingaarnertut iliuusissat

Aningaasanut inatsit ukiorpasut ingerlareersut aatsaat taamak amerlanerussuteqarfigilluarneqartigaaq. Anguniakkat iliuusissallu:

- Innuttaasoq qitiutillugu pisortat ingerlatsinerat ingerlalluartoq
  - Sunniutinik uuttortaanissamik, pitsanngorsaanissamik aningaasartuutinillu misissueqqissaarnissamik pisussaaffiit
  - Akiitsut pillugit siunnersuineq nuna tamakkerlugu atorneqalissaaq nutaanillu akiitsoqalernissaaq pitsaaliorneqassalluni
  - Pisortani ataatsimoortumik aaqqiissuteqarnissaaq digitaliusunillu amerlanernik atortoqalernissaaq
- Annertunerusumik imminut pilersorneq
  - Ilinniarfeqarfinni aporfiusut anginerusut peerneqarneri – ilinniartunut ineqarfiit nutaat ilinniarnermilu inissat amerlanerusut
  - Sulinermi ilanngaata ikiorsiissutinillu allannguneq sulinissamillu kajuminnarnerulersinnissaaq
  - Soraarnerussutisiallit isertissinnaasaasa killilersorneqarnerannik naleqqussaaneq suliinnarnissamut kajumissuseqalersitsisoq
  - Isumaginninnermi peqqinnissamilu siusissukkut iliuuseqartarnissap pitsaaliuinissallu aallunneqarnissaat
- Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq nukittorsarniarlugu ataqatigiinnerlu annertusarniarlugu attaveqaatinut aningaasalersuinerit
  - Mittarfiliortiternerit nunallu immikkoortuini mittarfiliornissanik talittarfiliornissanillu piareersaernerit
  - Assigiimmik akeqartitsineq tamakkiisumik atuutsinneqalissaaq, maanna aamma Kangerlussuaq Narsarsuarlu ilanngullugit

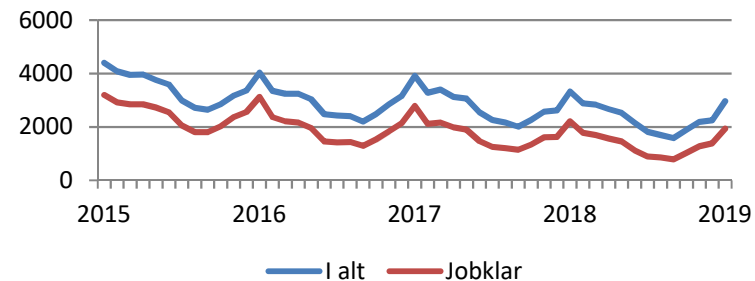

Inerikkiartortitsineq suliffissaaleqisullu ikiliartornerat

- BNP 2017-imi 18,5 mia. kr.-iuvoq
- Ukiuni kingullerni inerikkiartorneq ingerlalluarpoq
- Aningaasat nalingisa nikerarnerat pitsaasuvoq

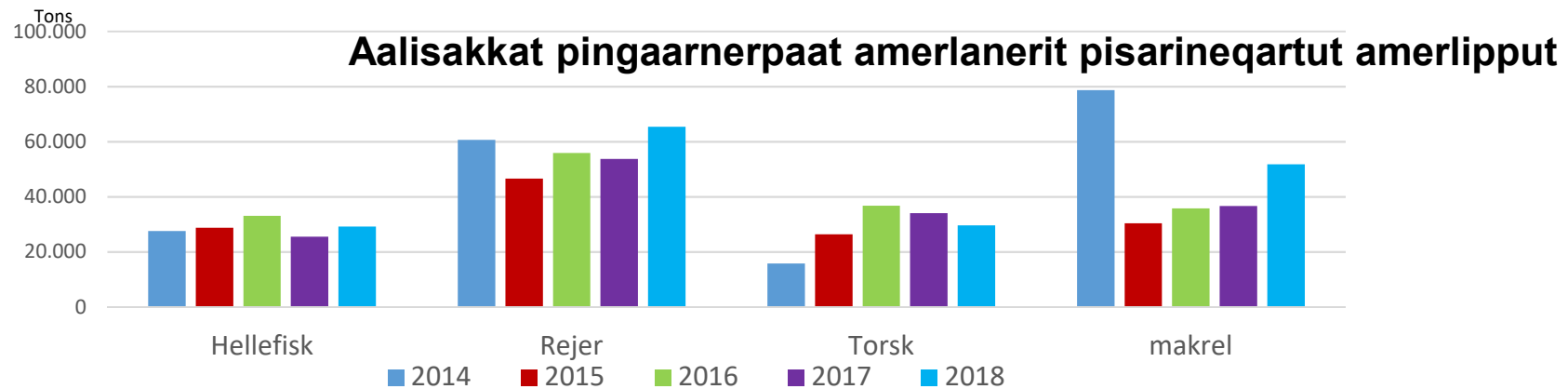
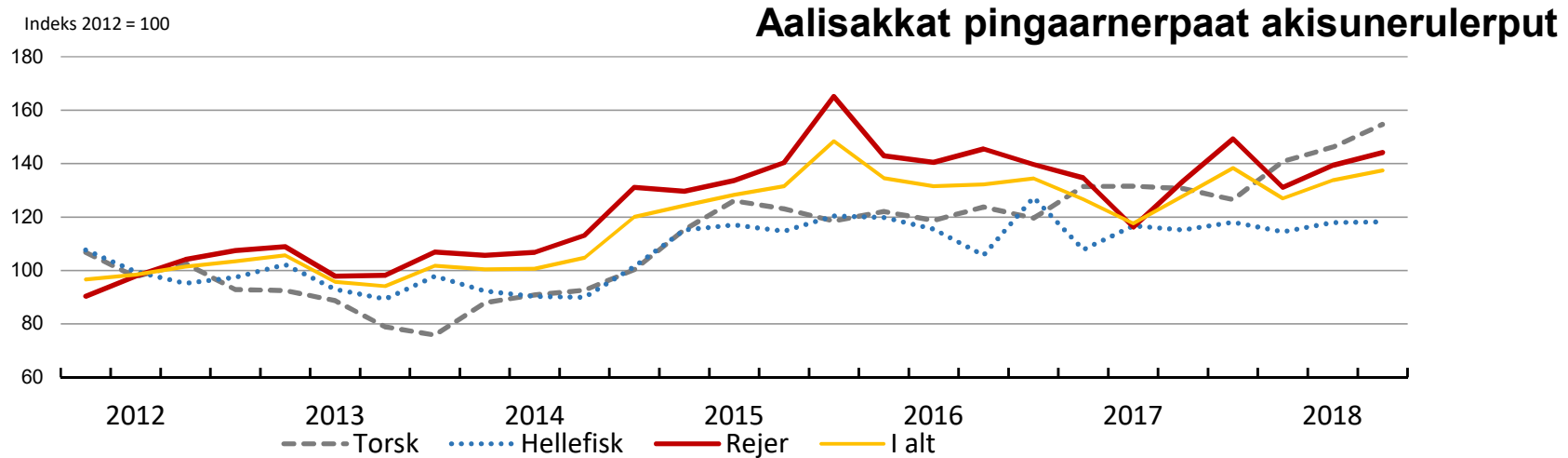
Suliffissarsiortut nalunaarsorneqartut – qaammatikkaartumik agguataarlugit jan. 2015-imit jan. 2019-imut

- Ingerlatsiveqarfiit amerlanerujartuinnartut sulisussaaleqipput
- Pisariaqartinneqartut
  - Piginnaanngorsarneq
  - Avataaneersunik sulisussarsiorneq
  - Sulisussanik pisariaqartitsinerulerneq
  - Isumaginninnermi suliniutit

Aalisarnermit isertitat qaffakkiartorput

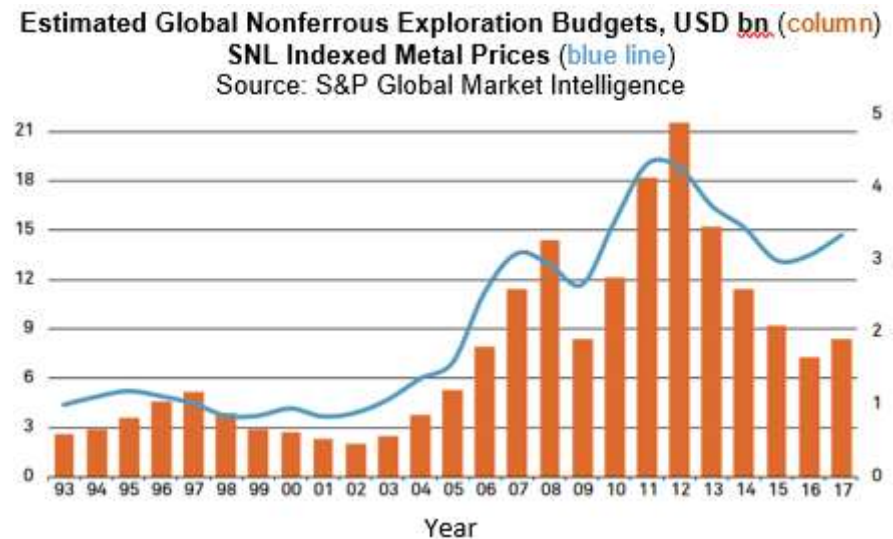
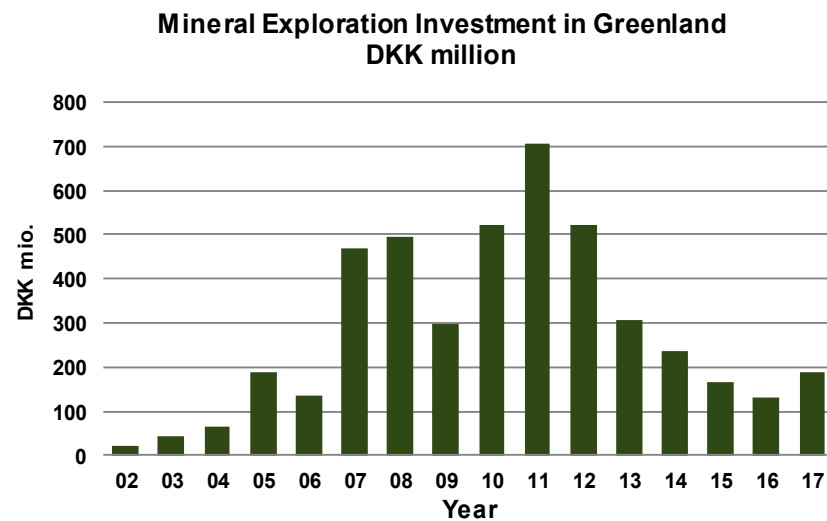

Aatsitassanik ingerlatsiveqarfik pissarsiviulluarsinnaavoq

- Aatsitassarsiornermut aningaasaliinerit (titartagaq saamerleq) nunarsuarmi aatsitassarsiornerit amerlisarnerat ikileriartarnerallu (titartagaq talerperleq) malippaat
- Nunarsuarmi aatsitassarsiornermik ingerlataqarnermi (titartakkami aappalarujuttumik nalunaarsorneqartoq) ukiumik ataatsimik piffissaq nikingatillugu aatsitassat akiisa ineriartornerat (titartakkami tungujortumik nalunaarsorneqartoq) malikkajuppaat

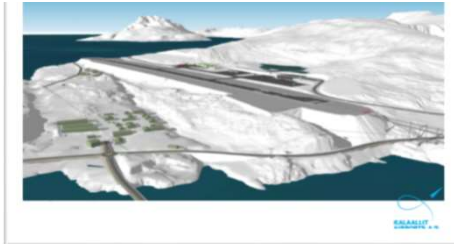

Nuummi aamma Ilulissani nunanit tamalaanit mittarfiit kiisalu Qaqortumi nunap immikkoortuani mittarfiup sananeqarnissaannut, ingerlanneqarnissaannut aningaasalersorneqarnissaannullu killiliussatut piunasaqaatit pillugit inatsit

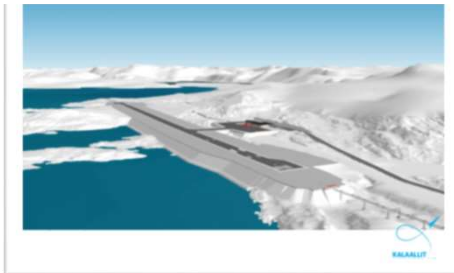
NAALAKKIRSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

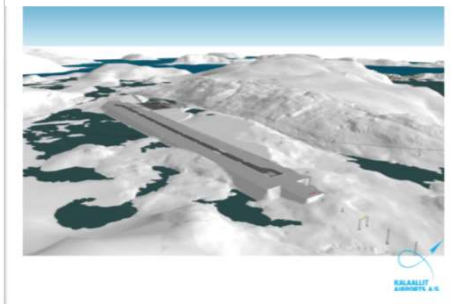
Nuuk - 2.200 meter

Ilulissat - 2.200 meter

Qaqortoq – 1.500 meter

Inatsit

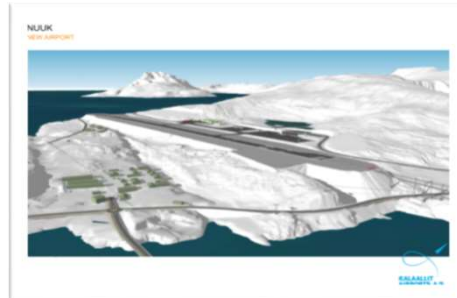
- Sanaartornermut inatsit 15. november 2018-imi Inatsisartunit akuerineqartoq.

Mittarfinnik aningaasalersuineq

- Naalagaaffik KAIR-imut 700 mio. kr.-inik aningaasaliissaaq. Nuummi Ilulissanilu mittarfiliornissamut ingerlatseqatigiiffik nunanit tamalaanit peqataaffigineqartoq.
- Naalagaaffik katillugit 900 mio. kr.-inik taarsigassarsisitsilluni qularnaveeqqusiissaaq.

Naalagaaffimmik isumaqatigiissut

- Inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq
  - Nunatsinni ataatsimut aningaasaliissutissanik Namminersorlutik Oqartussat naalagaaffillu Greenland Venturemut 110 mio. kr.-inik aammalu ineriartortitsinermut aningaasaateqarfimmut 110 mio. kr.-inik suliniutinullu atugassanik akiliuteqassapput.
  - Aningaasartuutinit tamarmiusunit Namminersorlutik Oqartussat 22 mio. kr.-inik naalagaaffillu 198 mio. kr.-inik aningaasaliissapput.
  - Aningaasat assersuutigalugu takornariartitsinermi akunnittarfeqarnermilu suliniutinut aningaasaliissutaasinnaapput.

Takornariaqarneq – ingerlatsivik alla annertuumik pissarsiviusinnaasoq

- Mittarfinnut 3,4 mia. kr.-inik aningaasaliinikkut nunatsinnut tikittoqarsinnaanera pisariinnerulissaaq – aamma takornariat eqqarsaatigalugit.
- Akunnittarfinnut unnuisarfinnullu aningaasaliisartut pilersaarutiminnik saqqummiussereerput – ataasiakkaat aningaasaleereerput – attaveqaatit nutarterneqarnissaat tunngavigalugu.
- Aamma misigisassaqtitsiniarneq ukiuni aggersuni ineriartortinneqarsinnaavoq.
- Mittarfinnut aningaasaliinerit inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut sunniutissaannik naatsorsuinerimi aningaasaqarnikkut tunngavigineqartuni takornariaqarnerup annertuumik ineriartuuteqarnissaa qajassuartumik naatsorsuinerit pissutigalugit ilanngullugu naatsorsorneqanngilaq.
- Taamaattumillu takornariaqarneq annertoorujussuarmik siuariaateqarpat tamanna ”pitsaasumik tupaallaatissaassaaq”.

Siunissami aningaasat tigorianaat taakkuninngalu aqutsineq

- Ukiuni makkunani inerikkiartorneq assut pitsaavoq ukiunilu aggersuni suli pitsanngoriartuinnarnissaa naatsorsuutigineqarluni
- Taamaattorli sulisitsisut sumiiffinnit amerlasuuneersut sulisussaaleqinerarput
- Mittarfiliortiternerit pisariaqartitsinerulersitsissapput sanaartornermi ingerlatsinermilu:
  - Nerisaqartitsinermi, akunnittarfiliornermi il. il. inissanik sulisussanillu pisariaqartitsineq annertusissaaq.
  - 2023-mit nutaamik aaqqissuinnermut atatillugu takornariartitsinerup ineriartortinneqarnera annertuseriassasoq naatsorsuutigineqarpoq
  - Pilersaarusiorneq maanna aallartinneqassaaq
- Nunatsinni aalisarneq suli annertuumik pisariaqartinneqarpoq, tamannalu uagutsinnut mianernaateqarluni:
  - Akit annertunerusumik appariaateqarpata namminersorlutik ingerlatsisut ikileriarsinnaapput
  - Akit annertunerusumik appariaateqarpata pisortat aningaasaqarneranni amigartooruteqartoqaratarsinnaavoq
  - Pisortat aningaasaqarneranni sinneqartooruteqarnissap isumatusaartumillu aningaasaliinissap qulakkeerneqarnissaat pisariaqartinneqarpoq
- Piffissat atugarissaarfiusut attatiinnarneqarnissaannik imminullu pilersornerulernissamik anguniakkat attatiinnarneqarnissaanni pingaarutillit
  - Amerlanerit piginnaanngorsaataasumik ilinniagaqalernissaat aamma
  - Amerlanerit sulilernissaat

Ukiuni aggersuni suliniutit angisuut pinngorsinnaasut

- Suliniutit namminersortunit aningaasalersorneqartut
  - Aatsitassarsiorneq
  - Aatsitassanik ujaasineq
  - ...
- Suliniutit pisortanit aningaasalersorneqartut
  - Mittarfinnut aningaasalersuinerit
  - Attavilersuutit allat, soorlu innaallagissiorfiit imeqarfiillu il. il.
  - Atuarfinnik nutarterineq, illoqarfinnik ineriartortitsineq il. il. (kommunit)
  - Pisortat ineqarnermik ingerlatsinerat (Namminersorlutik Oqartussat/kommunit/ingerlatseqatigiiffiit pisortanit pigineqartut)
  - ...

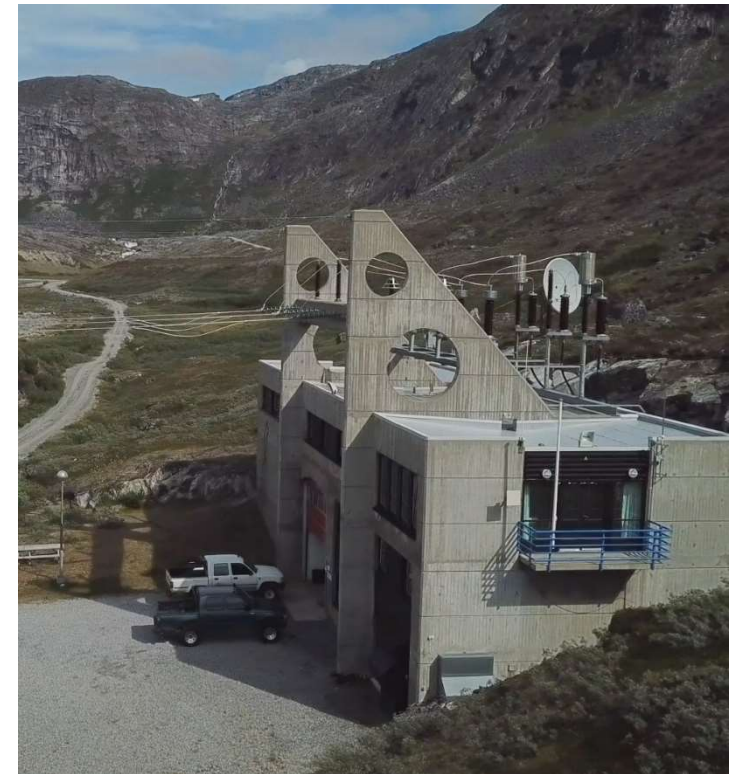
Pisortat suliniutaasa anigaasalersorneqarnerat

- Pisortat ineqarnikkut, inuussutissarsiutitigut attaveqarnikkulluunniit suliniutinut anigaasalersuineranni business casemik piunasaqaatit missingersuusiornermut naatsorsuuserinermullu inatsimmi § 6-imi aalajangersarneqarput
- Piunasaqaataavoq suliniutip nassatarisaanik
  - Atuisut akiliutaat, pisortat anigaasartuutikinnerussutaat isertitaqarnerussutaalluunniit minnerpaamik
  - Suliniummut taarsigassarsiat erniaannut akilersuutitaannullu anigaasalersuutaasinnaassasut
- Tamanna aamma atuuppoq suliniut makku aqutugalugit anigaasalersorneqarpat
  - Anigaasalersuinermi attartornissamik isumaqatigiissutit
  - Pisortat namminersortunik il.il. suleqateqarnissaannik isumaqatigiissutit
- ”Kommunit suliffeqarfinnik pigisaasa sanaartukkanillu pigisaasa ilaasa pisiarinerinut, qularnaveeqqusernerinut attartornerannulluunniit akuersisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat” akuerineqarmat suliniutip ingerlatseqatigiiffimmit kommunimit pigineqartumit ingerlanneqarpat malittarisassat assingisa malinneqarnissaat kommunalbestyrelsimit qulakkeerneqassaaq.
- Anigaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfiup ilitsersuutaa naapertorlugu suliniutit angisuut inuiaqatigiit anigaasaqarnerannut misissueqqissaarnerit tunngavigalugit ingerlanneqassapput.

Pisortat aningaasalersuutissaannik aalajangersimasumik aningaasalersuinissaq

- Mittarfinnut katillugit 3,7 mia. kr.-nik aningaasalersuinerit ima aningaasalersorneqassapput
  - Nunatta Karsianit 2,1 mia. kr.-t tikillugit nammineq aningaasaatit
  - Naalagaaffiup nammineq aningaasaataanit 0,7 mia. kr.
  - Naalagaaffimmit 0,45 mio. kr.-nik taarsigassarseqqinneq.
  - Naalagaaffimmit sillimmasikkamik NIB-mit 0,45 mio. kr.-nik taarsigassarsineq.
- Ass. imeqarfinnut aningaasalersuinissami nunatta karsianit aningaasalersuisinnaaneq
  - Nunatta Karsianit Nukissiorfinnut taarsigassarsisitsinissaq periarfissaavoq
    - Tamanna Nukissiorfiit sanaartorneranni aningaasalersuisarnermi nalinginnaasuvoq
    - Aningaasat piffissallu qanoq ilinera apeqqutaatillugu Nunatta Karsianit taarsigassarsinissaq pisariaqarsinnaassaaq

Nation Building – suliniutissaq

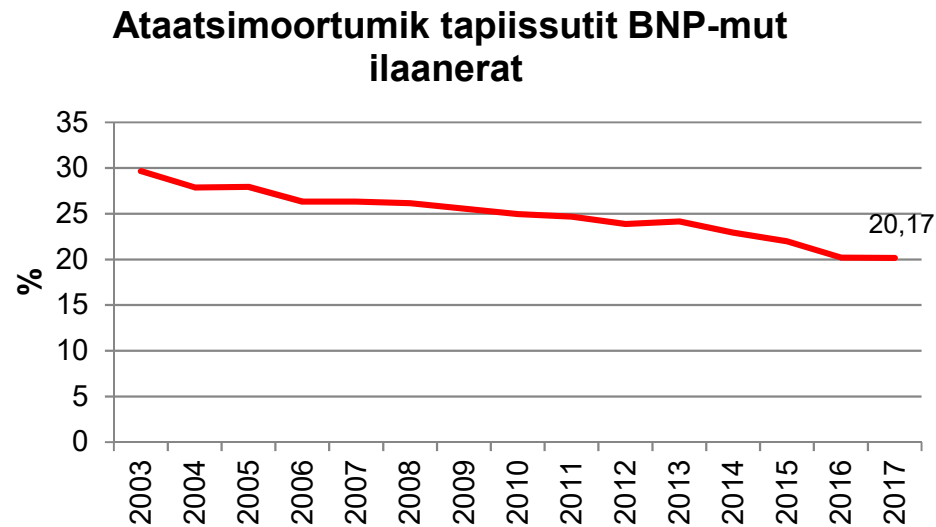
- Nunarput aningaasaqarnikkut imminut napatittussanngorlugu ineriartortinneqassaaq
- Kommunit ataasiakkaat aningaasaqarnerat ataqatigiissaarluarneqassaaq
- Suliffeqarfiit aningaasartuutit ilanngaatigereerlugit isertitaat inerikkiartortinnissaallu
- Ilaqutariit innuttaasullu ataasiakkaat isertitaqarluartarnissaat
- Najugaqarfiit ingerlalluartut

Ajunngitsumilli ingerlavugut

- Aningaasaqarnikkut politikimi pingaarnertut anguniakkat
  - Aningaasaqarnikkut imminut napatilernissaq
  - Danmarkimit ataatsimoortumik tapiissutinik pinngitsuuisinnaanissaq, tassungalu ilanngullugu suliassanik nutaanik naalagaaffimmit tigusinissamut aningaasassaqaqarnissaq
  - Arlalinnik sammivilimmik aningaasaqalernissaq

Qujanaq

Siunissaq kisiat allanngortissinnaavarput. Ikiogatigiilluta allanngortitsigu!

Apeqqutissaqartoqarpa?